

Директива 98/26/ЕО на Европейския парламент и на Съвета

от 19 май 1998 година

относно приключването на сетълмента в платежните системи и в системите за сетълмент на ценни книжа

ЕВРОПЕЙСКИЯТ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взеха предвид Договора за създаване на Европейската общност, и по-специално на член 100а от него,

като взеха предвид предложението на Комисията¹,

като взеха предвид мнението на Европейския паричен институт²,

като взеха предвид мнението на Икономическия и социален комитет³,

и в съответствие с процедурата, предвидена в член 189б от Договора⁴:

(1) като имат предвид, че докладът *Lamfalussy* от 1990 г. до управителите на централните банки от Г-10, който разкрива значителен системен риск, съдържащ се в разплащателните системи, действащи на базата на няколко законни начина за нетиране на плащанията, и по-специално многостранното нетиране; като имат предвид, че намаляването на правните рискове, свързани с участието в системи за сетълмент в реално време, е от първостепенно значение с оглед тяхното постоянно развитие;

(2) като имат предвид, че е от изключителна важност намаляването на риска, свързан с участието в системи за сетълмент на ценни книжа, особено в случаите, когато е налице тясна връзка между тези системи и разплащателните системи;

(3) като имат предвид, че настоящата директива има за цел да допринесе за ефективното и рентабилно действие на условията за презсграничните плащания и за сетълмента на ценни книжа в Общността, което усилва свободното движение на капитали на вътрешния пазар. Като имат предвид, че тази директива отразява напредъка, постигнат по пътя към изграждане на вътрешния пазар, и по-специално към

¹ ОВ № С 207, 18.7.1996, стр. 13 и ОВ № С 259, 26.8.1997, стр. 6

² Становище, представено на 21 ноември 1996 г.

³ ОВ № С 56, 24.2.1997, стр. 1

⁴ Мнение на Европейския парламент от 9 април 1997 г. (ОВ С 132, 28.4.1997, с. 74), Обща позиция на Съвета от 13 октомври 1997 г. (ОВ С 375, 10.12.1997, стр. 34) и Решение на Европейския парламент от 29 януари 1998 г. (ОВ С 56, 23.2.1998). Решение на Съвета от 27 април 1998 г.

свободното предоставяне на услуги и движение на капитали с оглед осъществяването на Икономическия и валутен съюз.

(4) като имат предвид, че е желателно законите на държавите-членки да бъдат насочени към намаляването на сривовете в системата, причинени от процедури по несъстоятелност срещу участник в нея;

(5) като имат предвид, че предложение за директива относно преобразуването и прекратяването на кредитни институции, представено през 1985 г. и изменено на 8 февруари 1988 г., все още предстои да бъде разгледано от Съвета; като имат предвид, че Конвенцията за процедурите по несъстоятелност, чийто проект, изготвен на 23 ноември 1995 г. от държавите - членки на среща към Съвета, изрично изключва застрахователни дружества, кредитни институции и инвестиционни фирми;

(6) като имат предвид, че тази директива има за цел да регламентира системите за плащане и за сетълмент на ценни книжа както с вътрешен, така и с презграничен характер; като имат предвид, че директивата е приложима към системи на Общността и към обезпечение, учредено от техните участници (били те участници от Общността или от трети страни) във връзка с участието в тези системи;

(7) като имат предвид, че държавите-членки могат да прилагат разпоредбите на тази директива към своите вътрешни институции, участващи пряко в системите на трети страни, както и към обезпечението, предоставено във връзка с участието в такива системи;

(8) като имат предвид, че на държавите-членки трябва да бъде позволено да определят като система, регулирана от тази директива, система, чиято основна дейност е сетълмент на ценни книжа, дори ако системата в известна степен оперира с деривативни инструменти;

(9) като имат предвид, че намаляването на системния риск изисква по-специално окончателност на сетълмента и приложимост на обезпечението; като имат предвид, че обезпечението има за цел да обхване всички средства, предоставени от един участник на другите участници в системите за плащане и/или за сетълмент на ценни книжа, за да се гарантират права и задължения във връзка с тази система, включително споразуменията за репо сделки, установените със закон права върху чуждо имущество и фидуициарните прехвърляния; като имат предвид, че уредбата в националното законодателство на вида обезпечение, който може да се използва, не бива да се засяга от дефиницията за обезпечение в настоящата директива;

10) като имат предвид, че настоящата директива, регулирайки обезпечението, предоставено във връзка с операциите на централните банки на държавите-членки, функциониращи като централни банки, включително операции по паричната политика, подпомага Европейския паричен институт в задачите му по

насърчаване ефективността на презграничните плащания с оглед подготовката на третия стадий на Икономическия и валутен съюз и допринася за разработване на необходимата правна рамка, в която бъдещата Европейска централна банка може да провежда своята политика;

(11) като имат предвид, че нарежданията за превод и тяхното нетиране трябва да произвеждат правно действие по юрисдикциите на всички държави-членки и задължителни за трети страни;

(12) като имат предвид, че правилата за окончателност на нетирането не трябва да пречат на проверката на системите преди осъществяване на нетирането дали нарежданията, влезли в системата, съответстват на правилата на тази система и позволяват сетълмента на тази система да се осъществи;

(13) като имат предвид, че нищо в тази директива не трябва да възпрепятства участник или трета страна да упражни право или претенция, произтичащи от дадена сделка, които те могат да имат по закон, за обезщетяване или реституция във връзка с нареждане за превод, влязло в системата, например в случай на измама или техническа грешка, доколкото това не води нито до анулиране на нетирането, нито до приключване на нареждането за превод в системата;

(14) като имат предвид, че е необходимо да се гарантира, че нарежданията за превод не могат да бъдат отменени след даден момент, определен от правилата на системата;

(15) като имат предвид, че е необходимо държава-членка незабавно да уведомява другите държави -членки за откриването на процедура по несъстоятелност срещу участник в системата;

(16) като имат предвид, че процедурите по несъстоятелност не трябва да имат обратно действие върху правата и задълженията на участниците в системата;

(17) като имат предвид, че в случай на процедура по несъстоятелност срещу участник в системата настоящата директива има за цел да определи кой закон за несъстоятелността е приложим към правата и задълженията на този участник във връзка с участието му в системата;

(18) като имат предвид, че обезпечението трябва да бъде изолирано от ефектите на закона за несъстоятелност, приложим спрямо несъстоятелния участник в системата;

(19) като имат предвид, че разпоредбите на член 9, параграф 2 се прилагат единствено спрямо регистър, сметка или централизирана депозитарна система, което доказва съществуването на права на собственост върху или за предоставяне или прехвърляне на съответните ценни книжа;

(20) като имат предвид, че разпоредбите на член 9, параграф 2 имат за цел да гарантират, че ако участник - централна банка на държава-членка или бъдещата Европейска централна банка - има валидно и ефективно обезпечение, определено по закона на държавата-членка, където се намират съответният регистър, сметка или централизирана депозитарна система, тогава валидността и приложимостта на това обезпечение по отношение на системата (както и на нейния оператор) и по отношение на всяко друго лице, претендиращо го пряко или косвено (чрез нея), трябва да се определят единствено според закона на тази държава - членка;

(21) като имат предвид, че разпоредбите на член 9, параграф 2 нямат за цел да възпрепятстват действието на закона на държавата-членка, по който са издадени ценните книжа, или закона на държавата-членка, където ценните книжа могат да се намират (включително, без ограничения, закона за създаването, притежаването или прехвърлянето на такива ценни книжа или относно правата върху такива), и не бива да се тълкуват в смисъл, че обезпечението е пряко приложимо или може да бъде признато във всяка държава-членка по друг начин освен в съответствие със законодателството на тази държава-членка ;

(22) като имат предвид, че е желателно държавите-членки да се стремят да създадат достатъчно връзки между всички системи за сетълмент на ценни книжа, регулирани от тази директива с оглед насърчаване на максималната прозрачност и правната сигурност на сделките, свързани с ценни книжа;

(23) като имат предвид, че приемането на настоящата директива представлява най-подходящия начин за осъществяване на гореспоменатите цели и не надхвърля рамките, необходими за постигането им,

ПРИЕХА НАСТОЯЩАТА ДИРЕКТИВА:

РАЗДЕЛ I

ОБХВАТ И ДЕФИНИЦИИ

Член 1

Разпоредбите на тази директива се прилагат спрямо:

а) всяка система, както е дефинирана в член 2, а), регулирана от законодателството на всяка държава-членка, оперираща с всякаква валута, екю или с различни валути, които системата конвертира една в друга;

б) всеки участник в тази система;

в) обезпечение, предоставено във връзка с:

участие в системата, или

-операции на централните банки на държавите - членки в качеството им на централни банки.

Член 2

За целите на настоящата директива:

а) “система” означава официално споразумение

- между трима или повече участници (без да се брои евентуален посредник в сетълмента, евентуален централен контрагент, евентуална клирингова къща или евентуален непряк участник) с общи правила и стандартизирани споразумения за изпълнение на нареждания за преводи между участниците,

- регулирано от законодателството на държава-членка, избрано от участниците; участниците могат, обаче, да избират само законодателството на държава-членка, в която се намира седалището на поне един от тях, и

- определено, без да засяга други по-строги условия от общо приложение, залегнали в националното законодателство, като система и съобщено на Комисията от държавата-членка, чието законодателство ще се прилага, уведомява Комисията за тази система, след като тази държава-членка е удовлетворена от адекватността на правилата на системата.

Според условията в първата алинея държава-членка може да определи като система такова официално споразумение, чиято дейност включва изпълнението на нареждания за превод съгласно второто тире на точка “и” и която до ограничена степен изпълнява нареждания, отнасящи се до други финансови инструменти, когато тази държава-членка счита, че такова определяне е гарантирано срещу системен риск.

Държава-членка може също в зависимост от случая да определи за система такова официално споразумение между двама участници (без да се взема предвид евентуален посредник по сетълмента, евентуален основен контрагент, клирингова къща или непряк участник), когато тази държава-членка счита, че такова определяне е гарантирано срещу системен риск;

б) “институция” означава:

- кредитна институция съгласно дефиницията в първото тире на член 1 от Директива 77/780/ЕИО⁵, включително институциите, посочени в списъка на член 2, параграф 2, или

- инвестиционна фирма според дефиницията в член 1, точка 2 на Директива 93/22/ЕИО⁶, освен институциите, включени в списъка на член 2, параграф 2, а) до к), или

- публични институции и публично гарантирани предприятия, или

⁵ Първа директива 77/780/ЕИО на Съвета от 12 декември 1997 г. относно координирането на закони, наредби и административни разпоредби, отнасящи се до печалби и изпълнение дейността на кредитните институции (ОВ L 322, 17.12.1997, стр. 30). Последните изменения са внесени с Директива 96/13/ЕО (ОВ L 66, 16.3.1996, стр. 15).

⁶ Директива 93/22/ЕИО на Съвета от 10 май 1993 г. за инвестиционните услуги в областта на ценните книжа (ОВ L 141, 11.6.1993, стр. 27). Последните изменения са внесени с Директива 97/9/ЕО (ОВ L 84, 26.3.1997, стр. 22)

всяко дружество, чието седалище е извън Общността и чиито функции отговарят на тези на кредитните институции в Общността, или инвестиционни фирми съгласно дефиницията в първото и второто тире,

които участват в система и които са отговорни за изпълнение на финансовите задължения, произтичащи от нареждания за превод в рамките на системата.

Ако върху системата се упражнява надзор в съответствие с националното законодателство и тя изпълнява само нареждания за превод, според дефиницията във второто тире на и), както и плащания, произтичащи от тези нареждания, държава-членка може да реши, че предприятията, които участват в такава система и са отговорни за изплащане на финансовите задължения, произтичащи от нареждания за превод в рамките на системата, могат да бъдат считани за институции, при условие че поне трима участници в тази система са обхванати от категориите по първата алинея и че такова решение е гарантирано срещу системен риск;

в) “основен контрагент” означава лице, разположено между институциите в системата, действащо като изключителен контрагент на тези институции във връзка с нарежданията им за превод;

г) “посредник в сетълмента” означава лице, предоставящо на институциите и/или на основния контрагент, участващи в системите, сетълмент сметки, чрез които се уреждат нарежданията за превод в тези системи, и предоставящо в зависимост от случая кредит на тези институции и/или на основния контрагент за целите на сетълмента;

д) “клирингова къща” означава лице, отговорно за изчисляването на нетните позиции на институциите, евентуален основен контрагент и/или евентуален посредник в сетълмента;

е) “участник” означава институция, основен контрагент, посредник в сетълмент или клирингова къща. Според правилата на системата същият участник може да действа в качеството на основен контрагент, посредник в сетълмента или клирингова къща, или да изпълнява част от техните задачи;

Държава-членка може да реши, че за целите на тази директива непряк участник може да бъде смятан участник, ако това е напълно гарантирано срещу системен риск и при условие, че непрекият участник е познат за системата;

ж) “непряк участник” означава кредитна институция според дефиницията на първото тире на точка “б”, която се намира в договорни отношения с институция, участваща в системата, изпълняваща на свой ред нареждания за превод според дефиницията на първото тире на точка “и”, която позволява на гореспоменатата кредитна институция да извършва нареждания за превод чрез системата;

з) “ценни книжа” означава всички инструменти по раздел В на приложението към Директива № 93/22/ЕИО;

и) “нареждане за превод” означава:

- всяко нареждане на участник да предостави на разположение на получателя парична сума чрез записване по сметките на кредитна институция, централна банка или посредник в сетълмента или всяко друго нареждане, водещо до поемане или изпълнение на задължение за плащане според правилата на системата, или

- нареждане на участник да прехвърли правото на собственост или лихвата върху ценна книга или ценни книжа чрез записване в регистър, или по друг начин;

й) “процедура по несъстоятелност” означава колективна мярка, предвидена в законодателството на държава-членка или на трета страна, за прекратяване или за преобразуване на участника, когато такава мярка включва спиране или налагане на ограничения върху прехвърлянията или плащанията;

к) “нетиране” означава преобразуване на всички вземания и задължения, произтичащи от нареждания за превод, които участник или участници издават или получават от един или повече други участници, така че само в едно нетно вземане може да се иска или едно нетно задължение се дължи;

л) “сметка за сетълмент” означава сметка в централна банка, посредник в сетълмента или основен контрагент, използвана за съхраняване на парични средства и ценни книжа и за разплащане по сделки между участници в системата;

м) “гаранция” означава всички реализуеми активи, предоставени като залог (включително пари, предоставени като залог), по репо или подобно споразумение или по друг начин, с цел гарантиране на права и задължения, - евентуално произтичащи във връзка със система, или предоставени на централните банки на държавите-членки или на бъдещата Европейска централна банка.

РАЗДЕЛ II

НЕТИРАНЕ И НАРЕЖДЕНИЯ ЗА ПРЕВОД

Член 3

1. Нарезданията за превод и нетирането произвеждат правно действие дори в случай на процедура по несъстоятелност спрямо участник и са задължителни за трети страни, при условие че нарежданията за превод са влезли в система преди момента на откриване на процедура по несъстоятелност съгласно дефиницията на член 6, параграф 1.

В извънредни случаи, когато нарежданията за превод са влезли в система след момента на откриване на процедура по несъстоятелност и се изпълняват в деня на откриване на такава процедура, те имат правно действие и са задължителни за трети страни, само ако след момента на сетълмента, посредникът в сетълмента, основният контрагент или клиринговата къща могат да докажат, че не са знаели, нито са били длъжни да знаят за откриването на такава процедура.

2. Закон, наредба, разпоредба или практика относно анулирането на договори и сделки, сключени преди момента на откриване на процедура по несъстоятелност според дефиницията на член 6, параграф 1, не водят до отмяна на нетирането.

3. Моментът на въвеждане на нареждането за превод в системата се регулира от правилата на тази система. Ако има условия относно момента на въвеждане в системата, заложи в националното законодателство, регулиращо

системата, то правилата на тази система трябва да бъдат в съответствие с тези условия.

Член 4

Държавите членки могат да предвидят, че откриването на процедура по несъстоятелност срещу участник не предотвратява използването на намиращи се в разплащателната му сметка парични суми или ценни книжа за покриване на задълженията му в системата към деня на откриване на процедурата по несъстоятелност. В допълнение държавите-членки могат да предвидят подобно кредитно улеснение на участника, свързано със системата, да бъде използвано срещу реално съществуващо обезпечение за покриване на задълженията на този участник в системата.

Член 5

Нареждането за превод не може да бъде отменено от участник в системата, нито от трета страна от момента, определен от правилата на тази система.

РАЗДЕЛ III

Разпоредби относно процедури по несъстоятелност

Член 6

1. За целите на настоящата директива моментът на откриването на процедура по несъстоятелност е моментът, когато съответният съдебен или административен орган произнесе своето решение.

2. Когато решението е взето в съответствие с параграф 1, съответният съдебен или административен орган незабавно уведомява за решението си съответната институция, избрана от държавата-членка.

3. Държавата-членка по параграф 2, трябва незабавно да уведоми другите държави - членки.

Член 7

Процедурите по несъстоятелност нямат обратно действие върху правата и задълженията на участниците, произтичащи от или във връзка с тяхното участие в системата преди момента на откриване на такава процедура, както е определено в член 6, параграф 1.

Член 8

В случай на процедура по несъстоятелност, открита срещу участник в системата, правата и задълженията, произтичащи от или във връзка с неговото участие, се определят от закона, регулиращ тази система.

РАЗДЕЛ IV

Запазване на правата на притежателите на обезпечение от последиците на несъстоятелността на предоставящия обезпечението:

Член 9

1. Правата на:
- участник върху обезпечение, предоставено му във връзка със системата, и
- централните банки на държавите-членки или Европейската централна банка върху обезпечението, което им е предоставено, няма да бъдат засегнати от процедури по несъстоятелност срещу участника или контрагента на централни банки на държавите-членки или на Европейската централна банка, които предоставят обезпечението. То може да бъде използвано за удовлетворяване на тези права.

2. Когато ценни книжа (включително права върху такива) са предоставени като обезпечение на участниците и/или на централните банки на държавите-членки или Европейската централна банка, както е описано в параграф 1, и тяхното право (или това на посочено от тях лице, посредник или трета страна, действащи от тяхно име) във връзка с ценните книжа е законно регистрирано в регистър, счетоводна или централизирана депозитарна система, намираща се в държавата-членка, определянето на правата на такива лица като притежатели на обезпечението във връзка с тези ценни книжа се регулира от законодателството на тази държава-членка.

РАЗДЕЛ V Заключителни разпоредби

Член 10

Държавите-членки определят системите, които ще бъдат включени в обхвата на тази директива, и уведомяват Комисията за тях и информират Комисията за избраните от тях институции в съответствие с член 6, параграф 2.

Системата посочва на държавата-членка чие законодателство е приложимо спрямо участниците, включително евентуални непреки участници, както и всякак промяна в тях.

В допълнение на предвиденото във втората алинея държавите-членки могат да налагат изисквания за надзор или разрешаване на системите, попадащи под тяхната юрисдикция.

Всеки, който има законен интерес, може да изиска институция да го информира за системите, в които тя участва, както и да предостави информация относно основните правила, регулиращи функционирането на тези системи.

Член 11

1. Държавите-членки приемат необходимите закони, подзаконови и административни разпоредби, за да приведат законодателството си в съответствие

с настоящата директива, преди 11 декември 1999 г. Те незабавно информират Комисията за това.

Когато държавите-членки приемат тези разпоредби, те съдържат позоваване на настоящата директива или то се извършва при официалното им публикуване. Условието и редът на позоваване се определят от държавите-членки.

2. Държавите-членки уведомяват Комисията за текстовете на разпоредбите от вътрешното законодателство, което приемат в областта, регулирана от настоящата директива. В това уведомление държавите-членки представят таблица на съответствието, показваща националните разпоредби, които съществуват или са въведени по отношение на всеки един член от настоящата директива.

Член 12

Не по-късно от три години след датата, посочена в член 11, параграф 1, Комисията представя доклад пред Европейския парламент и пред Съвета относно прилагането на настоящата директива, придружен, ако е необходимо, от предложения за ревизия.

Член 13

Настоящата директива влиза в сила в деня на публикуването ѝ в *Официален вестник на Европейските общности*.

Член 14

Адресати на настоящата директива са държавите-членки.

Съставено на 19 май 1998 година в Брюксел

За Европейския парламент:
Председател

J.M. GIL-ROBLES

За Съвета:
Президент

G. BROWN